

ELEKTRON KİTABXANALAR CƏMİYYƏTİN FORMALAŞMASININ ƏSAS AMİLİDİR

N.N.İSMAYİLOVA

BDU-nun Kitabxanaşünaslıq kafedrasının baş müəllimi

n.musaeva@rambler.ru

Məqalədə informasiya cəmiyyəti şəraitində "Elektron kitabxana" anlayışı, elektron kitabxanaların mövcudluğu halları, elektron kitabxanaları ənənəvi kitabxanalardan fərqləndirən spesifik cəhətlər, elektron kitabxanaların yaradıcılarının və istifadəçilərinin müxtəlif birlikləri, bu sahədəki problem və çətinliklər, nəhayət informasiya cəmiyyətində elektron kitabxanaların rolu haqqında haqda məlumat verilir.

Açar sözlər: "Elektron kitabxana" anlayışı, elektron kitabxanaların mövcudluğu halları, elektron kitabxanaları ənənəvi kitabxanalardan fərqləndirən spesifik cəhətlər, problem və çətinliklər.

İnformasiya cəmiyyəti şəraitində müasir informasiya və kompüter texnologiyalarının xarakterik inkişaf istiqamətləri içərisində müxtəlif növlü, tipli və məzmunlu sənədləri mühafizə edən elektron informasiya daşıyıcılarının hazırlanması, sistemləşdirilməsi, mühafizəsi və şəbəkə rejimində uzaq məsafədən istifadəsi xüsusi yer tutur. Sadalanan bu istiqamətlər kompleks şəkildə elektron kitabxanaların yaradılmasında və elektron kitabxanaların informasiya təminatının təşkilində ifadə olunur. Ənənəvi kitabxanalar kitabxanalararası abonement, ölkədaxili və beynəlxalq kitab mübadiləsi və bir neçə fərdi xidmət formaları baxımından həmişə açıq və şəbəkə sənəd-informasiya sistemi olmuşdur. Elektron kitabxanalar isə müxtəlif sosial qurumlar, o cümlədən ənənəvi kitabxanalar tərəfindən yaradılan və şəbəkə xidməti imkanlarını xeyli dərəcədə genişləndirən superaçıq informasiya sistemləridir. Onlar tarixən mövcud olan şəbəkə kitabxana-informasiya xidmətinin yeni metod, vasitə və texnologiyalar baxımından məntiqi davamıdır.

"Elektron kitabxana" anlayışı informasiya cəmiyyətinə dair ilk konsepsiyalardan sonra meydana çıxmışdır. "Elektron kitabxana" anlayışının problemlərindən biri bu anlayışda "kitabxana" termininin mövcud olmasıdır. Belə ki, ənənəvi kitabxana haqqında təsəvvürlər elektron kitabxanaya yalnız rəqəmsal sənədlərlə iş funksiyasının əlavə olduğu adi avtomatlaşdırılmış kitabxana sistemi (library automation system) münasibətini formalaşdırır. Bu səbəbdən bir çoxları hesab edir ki, elektron kitabxanalarla yalnız kitabxana ictimaiyyəti məşğul olmalıdır. Nəticədə isə bu anlayışın yanlış qavranılmış forması ("elektron kitabxana - sənədlərin də, xidmətlərin də, oxucunun da elektron formada olduğu adi kitabxanadır") meydana çıxır. Beləliklə, bu cür

baxış elektron kitabxanaların yayılması və istifadəsində ilk maneə kimi qiymətləndirilə bilər.

Kitabxana proseslərinin avtomatlaşdırılması sahəsində uzun illər tədqiqat işi aparən dos. Ə.Rüstəmov «elektron kitabxana» anlayışında «kitabxana» sözünün ənənəvi baxımdan şərti mənə daşdığını vurğulayaraq, elektron kitabxanaların nəşriyyatlar, arxivlər, elmi-tədqiqat idarələri, iri biznes qurumları və əlbəttə, mövcud kitabxanalar tərəfindən yaradıla biləcəyini qeyd edir.

Peşəkar ictimaiyyət tərəfindən daha çox istifadə olunan "elektron kitabxana" anlayışı elektron sənədlərin ictimai istifadə üçün qaydaya salınmış fondundan və bu fondun yaradılması, istifadəsi və qorunması funksiyalarını reallaşdıran proqram-texniki vasitələr kompleksindən ibarət informasiya sistemidir. Bəzi tədqiqatçılar hesab edir ki, elektron kitabxanalar müxtəlif elektron sənəd kolleksiyalarını etibarlı qorumağa və səmərəli istifadə etməyə imkan verən informasiya sistemləridir.

Qeyd edək ki, elektron kitabxanalar aşağıdakı hallarda mövcud olur:

- elektron resursların ənənəvi kitabxanalarla əlaqəsi olmayan və hansısa təşkilata (konsorsiuma) məxsus mütəşəkkil struktur məcmusu, o cümlədən internet portal (vəb-sayt, saytın bölməsi) kimi;

- ənənəvi kitabxanada informasiya texnologiyası, onun avtomatlaşdırılmış sisteminin komponenti (məsələn, topluların, məruzələrin, dissertasiyaların elektron kitabxanası) kimi;

- ənənəvi elektron kitabxananın nəzdində xüsusi yaradılmış və ya yenidən təşkil olunmuş kitabxana kimi. Məsələn, ənənəvi kitabxana öz fondundakı bütün sənədləri elektron formaya keçirir və gələcəkdə onları yalnız elektron formada komplektləşdirir.

Elektron kitabxanaların mövcudluğunun variasiya müxtəlifliyinə baxmayaraq, onların meydana gəlməsi sosial təkamülün aşağıdakı komponentləri ilə şərtlənir: texniki tərəqqi, informasiyanın yeni növləri, kağız nəşrlərlə müqayisədə elektron nəşrlərin qorunmasının ucuzluğu, əlaqə kanallarının sayının artması, telekommunikasiyaların inkişafı, internet, informasiya və sənədlərə çıxış imkanı, resursların korporativliyi və bölünməsi.

Elektron kitabxanaları ənənəvi kitabxanalardan fərqləndirən bir neçə spesifik funksiyalar - sosial qeyri-bərabərliyin səviyyəsinin azalması; mədəni irsin qorunması; informasiya resurslarının inteqrasiyası və onlarda naviqasiya və s. mövcuddur ki, onların izahını açıqlayaq.

Elektron kitabxanalar vasitəsilə sosial qeyri-bərabərliyin səviyyəsinin azalması onunla əlaqədardır ki, kitabxanaların, o cümlədən elektron kitabxanaların sosial rolu insanların təhsil səviyyələri arasındakı fərqin azaldılmasına səbəb olur. Bəzi tədqiqatçıların qeyd etdiyi kimi, hazırda dünya əhalisinin 4/5 hissəsi vətəndaşların əsas rifah problemlərini həll etmək imkanında olmayan

və onlara informasiya hüququ verməkdən hələ də uzaq olan ölkələrdə yaşayır. İnformasiya hüququ - cəmiyyətin həyatını qoruyan və inkişafını təmin edən əsas insan hüquqlarından biridir. Bu hüquqdan istifadə ayrı-ayrı vətəndaşların və bütövlükdə millətin bir çox sosial və mədəni problemlərinin həllinə kömək edə bilər. Artıq dünyada insanlar informasiya baxımından varlı və kasıblara bölünmüşlər ki, bunun da əsasında informasiya sahəsindəki mövcud sosial bərabərsizlikdən söz açmaq olar. Sosial bərabərsizlik bu halda sosial differensiasiyanın spesifik forması kimi çıxış edir ki, bu zaman da ayrı-ayrı individlər, sosial sərhədlər, təbəqələr, siniflər sosial iyerarxiyanın müxtəlif vertikal pillələrində qərar tutur, qeyri-bərabər həyatı şanslara ehtiyacların ödənilməsi imkanlarına malik olur. Kütləvi kompüterləşmə şəraitində elektron kitabxanalar informasiya cəmiyyətinin qurulması epoxasında mövcud bərabərsizliyin azaldılması vasitəsi və informasiya hüququnun reallaşdırılması üsulu kimi çıxış edir.

Böyük tirajla nəşr olunmuş mədəni irs obyektlərinin qorunması və istifadəyə verilməsinin əhəmiyyəti yalnız informasiya cəmiyyətində artır. Ənənəvi mənada irs deyərək bütün məlumatlar və ya cəmiyyətin öz keçmişindən miras alaraq gələcək nəsillərə çatdırmaq istədiyi təcrübə nəzərdə tutulur. Burada məqsəd cəmiyyətə mənsubluq hissi və bütün ictimai dəyərlərə sadiqliyi şərtləndirən ümumi dəyərlər şkalasıdır. Rəqəmsal formaya keçid düşüncə fəaliyyətinin və yaradıcılığın bütün sahələrində baş verir. Bu proses nəticəsində kompüter fayllarının əksər hissəsi bu gün yüzlərlə serverdə qorunub saxlanılır və yeni mədəni, maarifləndirici və elmi resurslar yaradır. Bu resurslar kitabxanalarda qorunub saxlanan kitab və digər ədəbi-elmi əsərlərdən ibarət ənənəvi komponentləri tamamlayır və ya əvəzləyir.

Elektron kitabxanaların fərqləndirici xüsusiyyəti - informasiya resurslarının inteqrasiyası və onlarda naviqasiyadır. Əgər ənənəvi kitabxana ayrıca mühafizə vahidləri kimi əsasən sənədlərdən istifadə edirsə, elektron kitabxanalarda əsas funksiya qaynaqların məzmununun analizi olur. Məhz informasiyanın şəklini dəyişməsi, nizama salınması, yığcamlaşması, annotasiya olunması, açar sözlərin seçilməsi və s. sayəsində böyük informasiya resursları massivində istifadəçinin istiqamətləndirilməsi yüngülləşir. Elektron kitabxanaların yaradılması çoxsaylı lokal məlumat bazalarının və informasiya sistemlərinin surətinin çıxarılması üzrə xərcləri azaldır.

Elektron kitabxanaların inkişafını ləngidən bir çox problemlər və maneələr də mövcuddur ki, bu problemlərdən biri elektron kitabxanaların hüquqi statusunun olmamasıdır. Ümumiyyətlə, elektron məkanda müəllif hüquqları məsələsi ən çox müzakirə olunan məsələlərdəndir. Gəlin bir anlıq təsəvvür edək ki, Azərbaycan Respublikasında elektron kitabxanaların statusu qanunlaşdırılır, bu institutun müəllif hüquqları (istifadəyə görə qonorar ödənilməsi) qanunla qorunur, texniki imkanlar sənədlərin surətini azad şəkildə

əldə etmə və yaymağı əngəlləməyə imkan verir. Amma bu halda da mənfi cəhət odur ki, elektron kitabxanalar indiki kimi azad istifadə resursu olmayacaq.

Beləliklə, elektron kitabxanalar informasiya cəmiyyətinin elementi kimi spesifik funksiyalarla xarakterizə olunur ki, bu da onları ənənəvi mühafizə üsullarından, informasiyanın təsnifat və təqdimatından fərqləndirərək informasiya cəmiyyətinə xas olan keyfiyyətə yeni informasiya ötürmə sistemini nümayiş etdirir.

Elektron kitabxanaların yaradıcılarının və istifadəçilərinin müxtəlif birlikləri. Müasir cəmiyyətdə elektron kitabxanaların geniş yayılmasına digər maneə müxtəlif birliklərin - elmi birliklərin, kitabxanaçı, muzeşünas və arxiv işçilərinin peşəkar birlikləri, biznes birlikləri və s.-dir. Ənənəvi olaraq elm və təhsil məqsədilə istifadə olunan elektron kitabxanalarla yanaşı, biznes qurmaq üçün istifadə olunan elektron kitabxanalar da mövcuddur. "Elektron hökumət" konsepsiyasının reallaşmasına yönəlmiş bir sıra layihələri də göstərmək olar ki, burada da kifayət qədər mürəkkəb elektron sənəd kolleksiyaları (mətn, qrafika, videomateriallar və s.) ilə işləmək lazım gəlir. Buna misal olaraq ölkəmizdə reallaşdırılan irimiqyaslı layihələrdən birini - Azərbaycan Prezidentinin elektron arxivinin yaradılmasını göstərmək olar. Bu layihə geniş mənada dövlətin, vətəndaş cəmiyyətinin və əhalinin ehtiyaclarının ödənilməsinə xidmət edir.

Beləliklə, elektron kitabxanalar bir çox məqsədlərə xidmət etməklə müxtəlif fəaliyyət sahələrində effektiv şəkildə istifadə oluna bilər. Ona görə də bu anlayışı hansısa bir birləşən, hətta onu yaradan cəmiyyətin ehtiyacları ilə məhdudlaşdırmaq doğru deyil.

Elektron kitabxananın arxitekturası haqqında. Elektron kitabxanaların inkişafı yolunda daha bir maneə, mütəxəssis və tədqiqatçılar cəmiyyətləri üçün daha bir ciddi çağırış yaradılan elektron kitabxanaların razılaşdırılmış arxitekturasının olmamasıdır. Təəssüf ki, son istifadəçiyə xidmət göstərilməsi baxımından elektron kitabxanaların tam reallaşdırılmasına rast gəlinmir. Beləliklə, "elektron kitabxanaçılar" cəmiyyəti qarşısında duran daha bir vəzifə elektron kitabxanaları "modulyasiya" etməkdir ki, onun daxilində, eləcə də onunla və əlaqədar digər informasiya sistemləri arasında ayrı-ayrı modulların bu və ya digər servislərinə müraciət etməklə müxtəlif rəqəmsal kontentləri idarə etmək mümkün olsun. Digər sahələrdən olan nümunələr göstərir ki, bu, həlli mümkün və çox aktual məsələdir.

Elektron kitabxanaların işləyib hazırlayanları ilə istifadəçilərinin tərəfdaşlığı. Burada biz təkcə elektron kitabxanaları yaradan və istifadə edən insan birlikləri üçün deyil, ümumiyyətlə, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə edən hər kəs üçün ümumi olan daha bir problemlə üzləşirik. Bu, müxtəlif birliklər arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin qurulması məsələləridir. Bu birliklərin maraqları çox vaxt üst-üstə düşür və ya bir-

biri ilə ziddiyyət təşkil edir. Başlıca vəzifə bu və ya digər maraqların ziddiyyətini ustalıqla həll etmək, müxtəlif birliklər arasında müvafiq konsensusu hansı mexanizmlər vasitəsilə əldə etməyin mümkünlüyünü anlamaqdır.

Elektron kitabxanaların bütün sferası üçün rəqəmsal kontentə çıxışın təmin olunması üçün onun təqdimatının ümumi üsullarının, eləcə də müvafiq qarşılıqlı əlaqə mexanizmlərinin təmin olunması üçün ümumi standartların seçilməsi məsələsi fəvqəladə dərəcədə əhəmiyyətlidir. Ayrıca birlik, məsələn, kitabxanaçılar cəmiyyəti tərəfindən hazırlanmış standartlar və elektron kitabxanaları yaradan tədqiqatçılar birlikləri tərəfindən istifadə olunan standartlar bir-birindən kəskin fərqlənir. Bu isə elektron kitabxanaların tətbiqi və istifadəsi yolunda ciddi maneədir.

İnformasiya cəmiyyətində elektron kitabxanaların rolu haqqında. Diqqətə çatdırmaq istədiyimiz sonuncu məsələ "elektron kitabxanaçılar" birliyinin fəaliyyətinin əhəmiyyəti, elektron kitabxananın informasiya cəmiyyətinin və ya biliklər cəmiyyətinin əsas elementlərindən biri kimi mövqe tutmasıdır. Elektron kitabxananın rolu və funksiyaları, eləcə də sürətlə dəyişən fəaliyyət sahələrində bu və ya digər yaddaş institutlarının rolu çox vaxt lazımı səviyyədə qiymətləndirilmir. İndi insanlar "rəqəmdə doğulan" və ənənəvi formada mövcud olmayan yeni kontentin necə olacağı barədə az düşünürlər. İri korporasiyalar, ayrı-ayrı regionlar və ölkələr səviyyəsində qərar qəbul edən şəxslər çox vaxt rəqəmsal kontentin (onun mühafizəsi üçün ideal alət elektron kitabxanalardır) rolunu düzgün qiymətləndirmirlər. Amma bu problem əvvəlcə ortaya çıxacaq və onun həlli üçün elektron kitabxanalardan istifadə edən müxtəlif birliklərin səylərinin birləşdirilməsi lazımdır. Bu infrastruktur elementini kifayət qədər görünən və tələb olunan etmək üçün UNESCO kimi beynəlxalq təşkilatların nüfuz və köməyinə ehtiyac duyulur. Məsələn, UNESCO elektron kitabxanaları informasiya və biliklərin toplandığı, mühafizə olunduğu və effektiv istifadə edildiyi vacib alət elan edə bilər.

Problem və çətinliklər. Konkret elektron nəşr və elektron kitabxanaların proqram və texnoloji təminatının işlənməsi ilə hazırlanması, eləcə də elektron kitabxanadan praktik istifadə zamanı nəzərdə keçirilən fəaliyyət sahəsinin müxtəlif çoxsaylı problemləri ortaya çıxır ki, onların da əksəriyyəti qanəedici səviyyədə həll olunmamışdır. Detallarına varmadan bu problemlərin ən əhəmiyyətlilərini qeyd edək.

Texniki problemlər:

- informasiya fondunun formalaşdırılması texnologiyasının işlənilib hazırlanması (nəyi, hansı formada və hansı üsulla təqdim etmək);

- informasiyanın identifikasiya və təsviri problemi - informasiya obyektlərinin rəşional seçilməsi, effektiv metainformasiya sisteminin yaradılması;

- informasiyanın mühafizəsi və yayılması problemi (informasiyanın ötü-

rülmə sürəti, informasiya fondlarının formalaşdırılması və istifadəsinin nəzarət və qeydiyyatı və s.).

Təşkilati problemlər:

- elektron kitabxanaların işlənilib hazırlanması və istismarı üçün müxtəlif ixtisaslı mütəxəssislərdən ibarət peşəkar kollektivlərin yaradılmasının zəruriliyi;

- ixtisaslı kadrların çatışmazlığı və onların hazırlanması üçün yerlərin praktiki olaraq yoxluğu.

İqtisadi problemlər:

- elektron kitabxanaların işlənilib hazırlanmasının baha başa gəlməsi;

- avadanlığın baha olması;

- fondun formalaşdırılması və istismarı prosesinin çox zəhmət tələb etməsi

Hüquqi problemlər:

- elektron kitabxanaların statusunun müəyyənləşdirilməsi - elektron kitabxanalar nə deməkdir, hansı hüquq və vəzifələrə malikdir, kim bəzi informasiya sistemlərini elektron kitabxanalar kimi qəbul edir və s.;

- elektron kitabxanalarda informasiyanın statusunun təyini - informasiyanın etibarlılığının, yalnız elektron formada mövcuddursa, əslinə (orijinala) uyğun olmasının təmin edilməsi; elektron imza problemi də bu məsələlər arasına aiddir;

- elektron kitabxanalarda ehtiva olunan informasiyanın kommersiya istifadəsi problemi;

- vətəndaşların konstitusion informasiya alma hüququ və informasiyanın müəyyən növlərinin (şəxsi məlumatlar, məxfi informasiyalar və s.) yayılmasına məhdudiyətlər.

Sosial problemlər:

- elmi ictimaiyyətin elektron nəşr və elektron kitabxanaların yaradılmasında iştiraka, onları öz fəaliyyətində tətbiq etməyə hazır olmaması;

- təhsil prosesi çərçivəsində elektron kitabxanalardan və digər informasiya sistemlərindən istifadədə müəllim və tələbələrin təcrübəsinin az olması.

Sadalanan problemlər hansısa bir təşkilat tərəfindən həll oluna bilməz və informasiya texnologiyaları, idarəetmə, hüquq və təhsil sahəsində mütəxəssislərin qüvvələrinin geniş konsolidasiyasını tələb edir. Bu problemlərin həlli həmçinin əhəmiyyətli dərəcədə maliyyə və intellektual investisiyalar tələb edir. Elektron kitabxanaların yaradılmasına qarşıya qoyulmuş tapşırığı fəxrkək peşəkarlıq və keyfiyyətlə yerinə yetirməyə ixtisaslaşdırılmış təşkilatlar yaradıcı kollektivlər cəlb olunmalıdır. Bu zaman layihənin aydın və dəqiq konsepsiyasının mövcudluğu, işlərin effektiv koordinasiyası zəruridir. Əks halda, arzuolunan nəticələri əldə etmək mümkün olmayacaq.

Beləliklə, deyilənlərə aşağıdakı kimi yekun vurmaq olar:

1. Elektron kitabxanalar - kitabxanaların informasiya cəmiyyətində

mövcudluğunun müstəqil və perspektivli forması olub, ənənəvi və qeyri-ənənəvi kitabxana funksiyalarının prinsipial olaraq yeni texniki-texnoloji əsasda yerinə yetirilməsinə istiqamətlənmiş integrativ sosial və texniki kompleks özündə ehtiva edir.

2. Oxuculara xidmətin yeni forması olan elektron kitabxanalar ənənəvi kitabxanaları inkar etmir ki, bu da "hibrid" kitabxanaların mövcudluğunda özünü göstərir. Ənənəvi kitabxanalar kimi, elektron kitabxanalar da oxuculara, kitabxana və digər personala, informasiya massivinə, material-texniki bazaya və bəzi digər atributlara da malikdir. Ona görə də kitabxana işinin sonrakı inkişafı lokal, regional, ümumdövlət və beynəlxalq səviyyələrdə şəbəkə informasiya resurslarından istifadə edərək ənənəvi və elektron kitabxanaların yanaşı mövcudluğu, bir-birini tamamlaması, qarşılıqlı əlaqə və koordinasiyası ilə baş verəcək. Ənənəvi kitabxanaların elektron kitabxanalara transformasiyası qaçılmaz tarixi tendensiyadır, amma onun reallaşdırılması təbii-evolyusiyası xarakteri daşıyacaq.

3. Elektron kitabxanaların nəhəng informasiya potensialından effektiv istifadə təkcə texniki-texnoloji problemlərin yox, həm də sosial və psixoloji-pedaqoji problemlərin həllindən asılıdır. Bu mənada daha əhəmiyyətli məsələlər kommersiyalaşma, informasiyanın hamı üçün əlçatırılığı, kitabxana kadrlarının yeni texniki şərtlərdə işləməyə hazırlanması, oxucuların informasiya mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsi, onlara xidmətin optimal formalarının təşkili və s. sosial problemlərin həllidir.

4. Elektron kitabxanaların sonrakı inkişafı qanunvericilik səviyyəsində bir sıra hüquqi problemlərin həllini və elektron kitabxanaların fəaliyyətinin hüquqi tənzimlənməsini tələb edir. Bu problemlər elektron kitabxanaların statusunun ənənəvi kitabxanaların statusu ilə eyniləşdirilməsi yolu ilə həll olunabilir.

ƏDƏBİYYAT

1. Антопольский А. Б., Вигурский К. В. Концепция электронных библиотек // Электрон. б-ки. — 1999. — Т. 2. — Вып. 2.
2. Бережной С. Электронные библиотеки — территория беззакония // Мир Internet. — 1999. — Май. — № 5 (32). — С. 76—79.
3. Электронные библиотеки: перспективные методы и технологии, электронные коллекции: Сб. докладов Второй Всероссийской научной конференции. Протвино, 26—28 сентября 2000 г. — Протвино: ГНЦ ИФВЭ, 2000.
4. Arms W. Y. Digital Libraries. — Cambridge, MA: The MIT Press, 2000.
5. Bailey C. W. Jr. Scholarly Electronic Publishing Bibliography. — Houston: Univ. of Houston Libraries, 1996—2001
6. Levy D. Digital Libraries and the Problem of Purpose // D-Lib Magazine. — 2000. — № 1

«ЭЛЕКТРОННЫЕ БИБЛИОТЕКИ ЯВЛЯЮТСЯ ГЛАВНЫМ ФАКТОРОМ ФОРМИРОВАНИЯ ОБЩЕСТВА»

Н.Н.ИСМАИЛОВА

РЕЗЮМЕ

В статье дается информация о термине «Электронная библиотека» в условиях информационного общества, фактах существования электронных библиотек, специфических свойствах, отличающих электронные библиотеки от традиционных, различных объединениях создателей и пользователей электронных библиотек, о проблемах и трудностях в этой области.

Ключевые слова: термин «Электронная библиотека», существование электронных библиотек, специфические свойства, отличающие электронные библиотеки от традиционных, проблемы и трудности.

“E-LIBRARIES ARE THE MAIN FACTORS IN SOCIETY FORMATION”

N.N. ISMAYILOVA

RESUME

The article gives information about "electronic library" concept in information society, availability of e-libraries, specific features of e-libraries distinguishing them from traditional libraries, different communities of e-libraries' creators and users, problems and difficulties in this area.

Keywords: "electronic library" concept, availability of e-libraries, specific features of e-libraries distinguishing them from traditional libraries, problems and difficulties.